

EVALUERING AF STANDARDER FOR SAGSBEHANDLING FRA 2006

- EN DEL AF KØBENHAVNS KOMMUNES SAMMENHÆNGENDE BØRNEPOLITIK

SOCIALFORVALTNINGEN
APRIL 2009

Indholdsfortegnelse

1 Resumé	3
1.2 Revidering af standarder samt anbefalinger	9
2 Evalueringens formål og metodisk fremgangsmåde	11
2.1 Metodisk fremgangsmåde	12
3 Standard for tværfagligt samarbejde ved tidlig indgriben for børn og unge og opfølgning på underretninger.....	14
3.1 Samlet vurdering.....	14
3.2 Implementeringen af Københavns kommunes koncept for tværfaglige grupper.....	15
3.3 Handlevejledning for tidlig indsats ”Når du er bekymret for et barn”	17
3.4 Vejledende retningslinjer for indgriben på baggrund af underretninger	18
4 Standard for inddragelse af forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge i hele indsatsen	19
4.1 Samlet vurdering.....	19
4.2 Handleplaner og supplerende undersøgelser	20
4.3 Forældre- og børneråd	22
4.4 Udviklingsplaner og resultataftaler	22
5 Standard for systematisk inddragelse af familier og netværk.....	24
5.1 Samlet vurdering.....	24
5.2 § 50 undersøgelser	25
5.3 Opfølgning på børnefamiliesager.....	26
5.4 Familien i Centrum.....	27
6 Standard for opfølgning og evaluering af de konkrete indsatser i den enkelte sag, herunder kommunens tilsyn og forberedelse af hjemgivelse af barnet.....	28
6.1 Samlet vurdering.....	28
6.2 Handleplaner og opfølgning	29
6.3 Udviklingsplaner.....	30
6.4 Hjemgivelse	31
6.5 Godkendelse af og tilsyn opholdssteder	33
7 Standard for afdækning af de særlige forhold og indsatser i forhold til unge, der er fyldt 15 år.....	34
7.1 Samlet vurdering.....	34
7.2 Handleplan for overgang til voksenlivet.....	35
7.3 Udviklingsplaner og resultataftaler	35
7.4 Sagsbehandlingsprocedure for unge anbragte 16-årige og opefter	36

1 Resumé

Serviceoven angiver, at det som udgangspunkt er kommunalbestyrelsens opgave at fastlægge de indsatser og metoder, som i den enkelte kommune benyttes til at opfylde lovgivningens bestemmelser og formål. Med anbringelsesreformens ikrafttrædelse 1. januar 2006 skal kommunalbestyrelser vedtage en sammenhængende børnepolitik og standarder for sagsbehandlingen, som vil udgøre en lokalpolitisk udfyldning af lovgivningen. En sammenhængende børnepolitik og standarder for sagsbehandlingen skal bidrage til opfyldelse af anbringelsesreformens målsætninger om bl.a.: Bedre inddragelse af familien, tidligere indsats, systematisk sagsbehandling, kvalitet i anbringelse og efterværn samt børns retssikkerhed. Københavns Kommunes standarder for sagsbehandling, der blev vedtaget af Socialudvalget den 22. november 2006 indholdsfylder således de målsætninger, der er angivet i Anbringelsesreformen.

Evalueringen af standarder for sagsbehandling har til formål at vurdere, hvorvidt Københavns Kommunes mål for god sagsbehandling er implementeret i praksis samt, hvorvidt de formulerede standarder fungerer hensigtsmæssigt. Evalueringen danner baggrund for revidering af standarderne med det sigte at optimere kvaliteten i myndighedsarbejdet, og derigennem give en positiv effekt for det enkelte barn og familie.

Evalueringen samler op på en række indsatser og konkrete sager fra årene 2007-2008. I forhold til evalueringens konklusioner skal det bemærkes, at Socialforvaltningen allerede har igangsat initiativer til at afhjælpe flere af de beskrevne udfordringer. I forhold til eksempelvis forbedring af kvaliteten i handleplaner og inddragelse af barnet/den unge i undersøgelser har Socialforvaltningen etableret en Kvalitetssikringsenhed, der har til opgave, at kvalitetssikre sagsbehandlingen gennem opfølgninger i børnefamilieteamet. Herudover arbejdes der i forhold til effektivisering af sagsgangene og forbedring af de socialfaglige måltal med LEAN i de enkelte børnefamilieteam. I relation til inddragelse af familier og netværk oprettes der i 2008/2009 Familiehuse i alle bydele, hvor der arbejdes videre med de metoder der har vist sig succesfulde i Familien i Centrum. Disse og andre nye initiativer beskrives i de reviderede standarder.

På side 7 og 8 er der en samlet skematisk oversigt over evalueringens konklusioner.

I det følgende gives et kort resume over evalueringens konklusioner i forhold til den enkelte standard:

Standard for: Tværfagligt samarbejde ved tidlig indgriben for børn og unge og opfølgning på underretninger

Evalueringen viser, at der i kommunen er iværksat en række initiativer med fokus på tidlig indsats og tværfagligt samarbejde samt, at Socialforvaltningen reagerer på alle underretninger og at forældrene inddrages i sagsbehandlingen. Initiativer som de tværfaglige grupper og vejledningen ”*Når du er bekymret for et barn – En handlevejledning for tidlig indsats*” er implementeret i tilfredsstillende grad og er med til at give et tæt og koordineret samarbejde mellem faggrupper, samt medvirkede til at professionelle er opmærksomme på børn og unges udvikling og trivsel.

Evalueringen viser også, at der i kommunen skal arbejdes videre med kendskabet til og brugen af eks. de tværfaglige grupper. Flere pædagoger, lærer, sundhedsplejersker mv. skal kende til og gøre brug af denne rådgivningsmulighed, således at børn og unges problemer opspores tidligere. Det samme gælder med hensyn til kendskabet til handlevejledningen, hvor man fortsat skal rette opmærksomhed på kendskabet til og brugen af vejledningens retningslinjer, hvilket sker gennem en informationskampagne medio 2009.

Standard for: Inddragelse af forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge i hele indsatsen

Evalueringen viser, at der i størstedelen af de gennemgåede sager har været en eller flere samtaler med forældremyndighedsindehaver og barnet, forud for eller umiddelbart efter foranstaltningens iværksættelse, hvilket vurderes som tilfredsstillende. Generelt fremgår det ikke eksplicit i sagerne, om man har inddraget forældre og barn i udarbejdelsen af mål og delmål i handleplanen. I forbindelse med udarbejdelse af supplerende undersøgelser ved markante ændringer i indsatsen, bliver disse ikke udarbejdet i en tilfredsstillende grad.

I relation til inddragelsesmuligheder for børn og forældre på kommunes dagbehandlings- og døgninstitutioner, er dette implementeret i høj grad, idet der oprettet forældre- og børneråd på alle dagbehandlingstilbud og på størstedelen af døgninstitutionerne. I forbindelse med udviklingsplaner for barnet, vurderer institutionerne, at størstedelen af indskrevne børn har udviklingsplaner.

Standard for: Systematisk inddragelse af familie og netværk

Evalueringen viser, at der fortsat bør arbejdes med en systematisk inddragelse af familie og netværk omkring barnet. Kommunens mål er, at samtlige familier skal have tilbudt netværksmøde eller familie-

rådslagning i undersøgelsesperioden. Dette sker i 25 pct. af de gennemgåede sager.¹ I forhold til inddragelse af barnet eller den unge, er der i ca. halvdelen af de gennemgåede undersøgelsessager taget initiativ til inddragelse, hvilket betyder at der er et forbedringspotentiale. Forældre er inddraget i samtlige sager.

Projekt Familien i Centrum viser, at det i høj grad giver mening, at arbejde med familieinddragende metoder som foranstaltning. 85 % af de deltagende familier har undgået anbringelse uden for hjemmet og kommunes udgifter til familierne, der har deltaget i tilbuddet, er reduceret med 34 % og 80 % af familierne mener, at de har haft et positivt udbytte af behandlingen. De gode erfaringer fra Familien i Centrum er under hastig indarbejdelse i forvaltningens børnefamilieteam ved oprettelse af Familiehuse i alle bydele.

Standard for: Opfølgning og evaluering af de konkrete indsatser i den enkelte sag, herunder kommunens tilsyn og forberedelse af hjemgivelse af barnet

Evalueringen viser, at der fortsat skal arbejdes med en sikring af at der udarbejdes handleplaner og foretages rettidig opfølgning.

I forbindelse med forberedelse af hjemgivelse, viser en sagsgennemgang, at der i ca. halvdelen af sagerne har været samtale med barnet forud for hjemgivelse. I under halvdelen af sagerne er der ikke udarbejdet handleplan for hjemgivelse og det er stadig en udfordring for børnefamilieteamene at arbejde sikkert mål og delmål i handleplansarbejdet, hvilket er et nyt krav der blev indført med Anbringelsesreformen fra 2006. Selvom disse tal viser at der er rum for forbedring, viser evalueringen også, at der generelt er meget positive tilkendegivelser om samarbejdet mellem døgninstitutioner og børnefamilieteam og samarbejde vedrørende hjemgivelse vurderes samlet som tilfredsstillende. I forhold til godkendelse af anbringelsessteder viser evalueringen, at størstedelen af anbringelser finder sted på godkendte anbringelsessteder.

Standard for: Afdækning af de særlige forhold og indsatser i forhold til unge, der er fyldt 15 år

Evalueringen viser, at der fortsat bør rettes fokus på udarbejdelse af handleplaner for overgang til voksenlivet. I godt 1/3 af de gennemgåede sager opfyldes standardens mål om handleplan for overgang til voksenliv fuldt ud. I 1/3 af sagerne er der ingen planer for voksenliv, og de resterende sager opfylder kun delvist standardens målsætning. Handleplaner for overgang til voksenlivet er således endnu ikke fuldt ud implementeret.

¹ Det skal pointeres, at fordi det ikke fremgår eksplicit af sagen om barnet/den unge har været inddraget, så kan dette sagtens være tilfældet, det er måske blot ikke blevet noteret i journalen.

I forbindelse med fokus på inddragelse af den unge og dennes forældre i de forebyggende og rådgivende institutioners, er disse resultataftaler, med bl.a. fokus på dette, godkendt. Evalueringen af Dommervagtsprojektet viser, at projekter i stigende grad er en integreret del af sagsbehandlingens arbejde med de unge, som varetægtsfængsles. I standarden er det sat som mål, at der skal udarbejdes en sagsbehandlingsprocedure for samarbejdet vedr. unge over 16 år. Idet dette endnu ikke har fundet sted er det også målet i de reviderede standarder.

Overblik over mål samt evalueringens konklusioner i forhold til i, hvilken grad kommunes indsætter og mål i standarder for sagsbehandling er opfyldt og implementeret

Slet ikke = **RØD**, I mindre tilfredsstillende grad = **GUL**, I tilfredsstillende grad = **LYS GRØN**

Delelementer i standarder	Mål for indsats	Vurdering	Kommentarer til vurderingen
Standard for tværfagligt samarbejde ved tidlig indgriben for børn og unge og opfølgning på underretninger			
Implementering af tværfaglige grupper	Tværfaglige grupper i alle bydele		Der er oprettet tværfaglige grupper i alle bydele, der skal dog arbejdes videre med kendskab til og større brug af grupperne
Implementering af lokale styregrupper	Styregrupper i alle bydele		Der er etableret styregrupper i alle bydele, der skal dog stadig arbejdes videre med en styrkelse af koordineringen af det tværfaglige samarbejde i bydelene
Temaarrangementer om tværfagligt samarbejde i alle bydele	Styregruppen står for afholdelse af arrangement		5 ud af 8 bydele er der afholdt det tværfaglige temaarrangement.
Kendskab til "Når du er bekymret for et barn – En handlevejledning for tidlig indsats"	Alle ledere og 80 pct. af medarbejdere på eks. skoler skal kende til vejledningen		9 ud af 10 ledere kender til handlevejledningen, 8 ud af 10 er tilfredse med vejledningen. 6 ud af 10 lærere kender til vejledningen.
Kendskab til og effekt af "Vejledende retningslinjer for indgriben på baggrund af underretninger"	Vurdering af retningslinjerne samt håndteringen af underretninger		En undersøgelse viser, at sagsbehandlere mener at retningslinjerne understøtter en bedre sagsbehandling. Samt, at man reagerer på alle underretninger og at forældre inddrages i behandlingen af underretningen.
Standard for inddragelse af forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge under hele indsatsen			
Inddragelse af forældre og barnet eller den unge i handleplaner	Alle handleplaner i skal udarbejdes i samarbejde med forældre og barn/den unge		En sagsgennemgang af 44 sager viser: 22 sager: samtale med forældremyndighedsindehaver 3 sager: barnet har ikke været med til at udarbejde mål i handleplanen 4 sager: forældre og barnet/den unge har ikke været med til at udarbejde mål
Inddragelse af forældre og barnet eller den unge i supplerende undersøgelser ved markante ændringer i indsatsen	Ved markante ændringer skal der foreligge en supplerende undersøgelse, der er gennemgået med familien		En sagsgennemgang af 16 sager viser: 14 sager: ingen supplerende undersøgelse 2 sager: supplerende undersøgelse med inddragelse i den ene sag.
Forældre- og børneråd på dagbehandlingstilbud og døgninstitutioner	Forældre- og børneråd på alle institutioner		Der er forældre- og børneråd eller andet formaliseret indflydelsesorgan på alle institutioner.
Udviklingsplaner for barnet på kommunens dagbehandlings- og døgninstitutioner	Alle børn skal have en udviklingsplan		Institutionerne vurderer at 9 ud af 10 børn har udviklingsplaner.
Information om indsats for inddragelse af forældre i forebyggende og rådgivende institutioners resultataftaler	Resultataftalernes beskrivelse af samarbejde med forældre skal være godkendt		Alle resultataftaler skal indeholde et afsnit med en beskrivelse af hvorledes forældre inddrages. Alle resultataftaler er godkendt.
Standard for systematisk inddragelse af familie og netværk			
Inddragelse af forældre og barnet/den unge i undersøgelsesfasen	Der skal være taget initiativ til inddragelse i alle sager		En sagsgennemgang af 50 sager viser: 50 sager: inddragelse af forældre 23 sager: initiativ til at inddrage barnet/den unge 33 sager: ikke taget initiativ til inddragelse af barnet/den unge
Brug af netværksmøde og familierådslagning i sager, hvor barnet/den unge anbringes uden for hjemmet	Ved anbringelse skal alle familier tilbydes netværksmøde eller familierådslagning		En sagsgennemgang af 20 sager: 3 sager: afholdt netværksmøde 1 sag: afholdt familierådslagning

			1 sag: tilbudt familierådslagning, der afvises
Familieinddragende metoder i foranstaltningstilbudet Familien i Centrum	75 % af de deltagende familier skal vurdere positiv effekt på familiens trivsel		85 % af de deltagende familier er en anbringelse uden for hjemmet forebygge og udgifter til familierne er reduceret med 34 % 80 % af familierne vurderer at foranstaltningen har haft en positiv indflydelse på familiens trivsel
Standard for opfølgning og evaluering af de konkrete indsatser i den enkelte sag, herunder kommunens tilsyn og forberedelse af hjemgivelse af barnet			
Handleplaner i børnesager	Der udarbejdes handleplaner i alle børnesager inden foranstaltning		Handleplaner i anbringelsessager: Inden foranstaltning: 59 % (2008) og 69 % (2009) Handleplaner i forebyggelsessager: Inden foranstaltning: 45 % (2008) og 68 % (2009)
Rettidig opfølgning på børnesager	Der følges rettidig op på alle børnesager		Opfølgning i anbringelsessager: 1. opfølgning foretaget rettidigt: 20 % (2008) og 41 % (2009) Opfølgning i forebyggelsessager: 1. opfølgning foretaget rettidigt: 15 % (2008) og 41 % (2009)
Udviklingsplaner for barnet på kommunens døgninstitutioner	Alle børn skal have en udviklingsplan		Institutionerne vurderer at 9 ud af 10 børn har udviklingsplaner.
Samarbejde ved hjemgivelse ml. børnefamilie-team og døgninstitution	Der samarbejdes i alle hjemgivelser		- Samarbejdes vurderes generelt til at fungere - institutionerne oplever at være inddraget i hjemgivelse - der er overvejende enighed om hjemgivelseskriterier
Handleplan for hjemgivelse	Alle børn og unge der hjemgives skal have en handleplan for hjemgivelse		En sagsgennemgang af 29 sager viser: 8 sager: udarbejdet handleplan 16 sager: samtaler med barn forud for hjemgivelse
Godkendelse af opholdssteder, plejefamilier og hybler/værelser	Alle anbringelser finder sted på godkendte anbringelsessteder		En sagsgennemgang af 44 sager viser, at mindst 41 anbringelsessteder er godkendte
Standard for afdækning af de særlige forhold og indsatser i forhold til unge, der er fyldt 15 år			
Implementeringen af sagsbehandlingsprocedure for anbragte unge over 16 år	Sagsbehandlingsprocedure vil ligge klar august 2007		Sagsbehandlingsprocedure for anbragte unge over 16 år er ikke blevet udarbejdet
Handleplaner for overgangen til voksenlivet	Alle unge skal have udarbejdet en handleplan for overgang til voksenlivet inden de er fyldt 17 ½ år		En sagsgennemgang af 15 sager viser: 6 sager: der er udarbejdet en handleplan inden 17 ½ år 5 sager: ingen handleplan for overgang 4 sager: opfylder delvist standardens målsætning
Implementering af resultataftaler for de forebyggende og rådgivende institutioner	Resultataftaler skal ligge klar juni 2007, og skal herefter godkendes årligt		Resultataftaler for de forebyggende og rådgivende institutioner er blevet implementeret og aftalerne godkendt.
Implementering af Dommervagtsprojektet	Vurdering af dommervagtsprojektet		Årsrapporten 2007/2008 viser, at elementerne i projektet i stigende grad er en naturlig del af sagsbehandlingen for unge, der varetægtsfængsles.

1.2 Revidering af standarder samt anbefalinger

Ifølge lovgivningen skal der udover en vurdering af, hvorvidt kommunen lever op til sine mål for standarderne også foretages en vurdering af i hvilken grad standarderne skal revideres samt, hvorvidt der er behov for særlige undersøgelser på området. I de følgende beskrives hvorledes standarderne er blevet revideret, såvel som hvilke anbefalinger evalueringen har ledt til.

Revidering af standarder

De reviderede standarder er generelt blevet opdateret i forhold til nye tiltag, indsatser og projekter. Hvor standarderne ikke lever op til de definerede mål, er teksten blevet uddybet og nuanceret, således at målet med standarderne står klarere. Herudover anbefales det, at Socialforvaltningen iværksætter følgende tiltag:

- For at rette fokus på vigtigheden af inddragelse samt barnets/den unges og forældrenes retssikkerhed anbefales det, at Socialforvaltningen udarbejder en folder målrettet barnet/den unge og forældrene, der forklarer hvad en 'børnesag' er, sagsgangene i et børnefamilieteam mv., samt beskriver barnet/den unges og forældrenes rettigheder. Dette skal bl.a. ses i relation til at optimere familiens ret til inddragelse, og i relation til det politiske fokus der er i bl.a. anbringelsesreformen på dette område. Det foreslås at folderen udarbejdes i samarbejde med relevante frivillige organisationer som eks. Børns Vilkår, Ungdommens Røde Kors og TABUKA.
- Det er vigtigt at sikre sammenhæng i børn/unge-indsatsen og overgangen til voksenlivet ved det fyldte 18. år, det anbefales således, at Socialforvaltningen ved udgangen af 3. kvartal 2009 har udarbejdet en sagsbehandlingsprocedure vedrørende unge fra 16 år. Dette arbejde vil involvere Socialforvaltningen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, Børne- og Ungdomsforvaltningen, Kultur- og Fritidsforvaltningen samt Børnefamiliecenteret, Handicapcenteret og Socialcenteret på lokalt niveau.

Anbefalinger

På baggrund af evalueringen anbefales det endvidere, at Socialforvaltningen igangsætter følgende tiltag:

- Evalueringen viser, at der ikke i tilfredsstillende grad udarbejdes handleplan for den unge vedrørende overgang til voksenlivet. Det anbefales, at Kvalitetssikringsenheden i Socialforvaltningen

har dette som et fokusområde i deres opfølgning på sager i børnefamilieteamene samt vurderer kvaliteten i disse handleplaner og gennem dialog forbedrer indsatsen..

- Evalueringen viser, at der ikke i tilfredsstillende grad udarbejdes en handleplan for barnet eller den unge, når denne hjemgives. Det anbefales, at Kvalitetssikringsenheden har dette som et fokusområde i deres opfølgning på sager i børnefamilieteamene samt vurderer kvaliteten i disse handleplaner og gennem dialog forbedrer indsatsen.
- Evalueringen viser, at det i størstedelen af de gennemgåede sager ikke er muligt at se om barn og forældre er inddraget i udarbejdelse af mål og delmål i handleplanen. Det anbefales derfor, at Kvalitetssikringsenheden har som fokus at afdække om barnet/den unge og forældremyndighedsindehaveren reelt inddrages i udarbejdelse af mål og delmål.
- Foranlediget af høring i børnefamilieteamene, anbefales det at man foretager en kortlægning af problematikker vedr. minoritetsaspektet i børnesager. Herunder en vurdering af, hvad der kan gøres for at sikre familier med anden etnisk baggrund en dansk de samme rettigheder i forhold til inddragelse gennem eks. tolkebistand og oversættelse af handleplaner og undersøgelser, sikring af børns sproglige og kulturelle kompetencer under anbringelsen, så det ikke bliver en barriere for hjemgivelse samt fokus på problematikker vedr. inddragelse af private netværk i forhold til æresbegrebet.
- At forvaltningen arbejder videre med at sikre en helhedsorienteret familieindsats med fokus på inddragelse af familiære og professionelle netværk, således at f.eks. netværksmøder og familierådslagning bliver faste elementer i børnesager.
- Det anbefales, at der udarbejdes en fælles standard mellem Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen for arbejdet med at sikre skoletilbud for børn og unge.

2 Evalueringens formål og metodisk fremgangsmåde

Med anbringelsesreformens ikrafttrædelse 1. januar 2006 skal kommunalbestyrelser vedtage en sammenhængende børnepolitik og standarder for sagsbehandlingen, som vil udgøre en lokalpolitisk udfyldning af lovgivningen. En sammenhængende børnepolitik og standarder for sagsbehandlingen skal bidrage til opfyldelse af anbringelsesreformens målsætninger om bl.a.: bedre inddragelse af familien, tidligere indsats, systematisk sagsbehandling, kvalitet i anbringelse og efterværn samt børns retssikkerhed. Anbringelsesreformen blev bl.a. formuleret med udspring i forskning og evalueringer, der konkluderede, at kvaliteten i indsatsen for udsatte børn og unge kan forbedres. Standarderne skal som minimum beskrive kommunens målsætninger, indsatser og fremgangsmåder for sagsbehandlingen for udsatte børn og unge. Standarderne blev godkendt af Socialudvalget den 22. november 2006 og endelig godkendt af Borgerpræsentationen den 13. december 2007 som bilag til Børne- og Ungepolitikken. Evalueringen skal vurdere, hvorvidt Københavns Kommunes mål for god sagsbehandling er implementeret i praksis samt, hvorvidt de formulerede standarder fungerer hensigtsmæssigt. Evalueringen danner baggrund for en række anbefalinger til særlige fokusområder samt revidering af standarderne med det sigte at optimere kvaliteten i myndighedsarbejdet, og derigennem give en positiv effekt for det enkelte barn og familie.

Ifølge Servicelovens § 138 skal kommunalbestyrelser vedtage kvalitetsstandarder for sagsbehandlingen i forhold til indsatsen over for børn og unge med behov for særlig støtte på minimum fem af lovgivningens punkter:

1. Den tidlige indsats i forhold til børn og unge med behov for særlig støtte
2. Inddragelse af forældremyndighedsindehaveren og barnet under hele indsatsen
3. Systematisk inddragelse af familie og netværk
4. Opfølgning og evaluering af resultaterne af den konkrete indsats
5. Afdækning af de særlige forhold ved den unge og indsatsen i forhold til den unge, der er fyldt 15 år

Københavns Kommunes overordnede mål for de fem standarder for sagsbehandling er:

- Bidrage til lige muligheder for udfoldelse, udvikling og sundhed for barnet/den unge
- Bidrage til en opvækst med trivsel og gode vilkår for barnet/den unge
- Bidrage til samme grad af succes i voksenlivet som andre jævnaldrende børn og unge

I Københavns Kommune indeholder hver standard en beskrivelse af metoder, indsatser og initiativer til realisering af de politiske målsætninger på området, samt mål og evalueringstiltag. Standarderne fremstår således som et ”overblik-skriv” over Socialforvaltningens indsatser for udsatte børn og unge og beskriver hermed sagsbehandlingen efter afsnit 3 i Serviceloven om særlig støtte til børn og unge. Herudover beskrives eks. ligeledes standarder for det tværfaglige samarbejde i kommunen og brugen af udviklingsplaner og forældre- og børneråd på kommunes dagbehandlings- og døgninstitutioner mv.

2.1 Metodisk fremgangsmåde

Evalueringen af standarder for sagsbehandling er baseret på opsamlinger af en række undersøgelser, statusrapporter og evalueringer af kommunens indsatser i 2007, 2008 og 2009 samt sagsgennemgange af konkrete sager. Materialet er udvalgt ud fra de evalueringsbeskrivelser og -mål der er sat i standarder for sagsbehandling fra 2006.

Inddragede undersøgelser, statusrapporter og evalueringer

Følgende undersøgelser, statusrapporter og evalueringer indgår i denne evaluering:

- Opfølgning på undersøgelse af sagsbehandlingen i børnesager, hvori der foreligger underretninger samt Socialforvaltningens iværksatte tiltag (færdigudarbejdet efteråret 2007)
- Undersøgelse af kendskab til ”Når du er bekymret for et barn – En handlevejledning for tidlig indsats” (færdigudarbejdet foråret 2008)
- Sammenfattende beskrivelse af status vedr. implementering af konceptet for de tværfaglige grupper i Københavns Kommune (færdigudarbejdet foråret 2008)
- Opsamling på statusredegørelser fra de lokale styregrupper 2008 (færdigudarbejdet efteråret 2008)
- Familien i Centrum årsrapport 2007 (færdigudarbejdet foråret 2008)
- Spørgeskemaundersøgelse til alle dagbehandlings- og døgninstitutioner vedr. børne- og forældreråd samt brugen af udviklingsplaner (færdigudarbejdet foråret 2009)
- Træk fra SOFDW vedr. antallet af handleplaner og rettidig opfølgning (færdigudarbejdet foråret 2009)
- Gennemgang af resultataftaler fra 2007 for de forebyggende og rådgivende institutioner (færdigudarbejdet foråret 2009)
- Årsrapport Dommervagtsprojektet 2007/2008 (færdigudarbejdet foråret 2009)

Kriterier for udvælgelse af konkrete sager

Udover opsamlinger på undersøgelser, statusrapporter og evalueringer er der foretaget en sagsgennemgang af 183 børnesager,² med henblik på at få kendskab til, hvordan standarderne praktiseres og dermed vurdere, i hvilken grad de beskrevne indsatser er implementeret i myndighedsarbejdet i Københavns Kommune. Herudover er der yderligere udvalgt 44 børnesager med henblik på at undersøge om barnet er anbragt på et godkendt anbringelsessted.

De gennemgåede sager er udvalgt på baggrund af de kriterier, der er opstillet i evalueringsbeskrivelserne i de vedtagne standarder. Konkret er der foretaget en stikprøve af Københavns Kommunes børnesager i forvaltningens it-system på børneområdet, hvorefter de konkrete sager er rekvireret fra de respektive børnefamilieteam. Ud fra de fastsatte evalueringsmål, er man nået frem til det specifikke tal på 183 sager. Grunden til, at man har valgt 44 børnesager med henblik på at afklare godkendelse, skyldes, at man både ser på godkendelser af døgninstitutioner, opholdssteder, plejefamilier og hybler og for at opnå en vis repræsentativitet. Sagsmaterialet spænder over elektroniske journaler, § 140 handleplaner, opfølgningsskemaer, § 50 undersøgelser, supplerende undersøgelser samt godkendelser af anbringelsessteder. Sagsmaterialet inkluderer samtlige børnefamilieteam i Københavns Kommune. Der er søgt at opnå en vis spredning i repræsentation af de enkelte centre inden for hver standard.

Kriterier for anbefalinger og revidering af standarder

Formålet med evalueringen er at vurdere, hvorvidt Københavns Kommunes mål for god sagsbehandling er implementeret i praksis samt, hvorvidt de formulerede standarder fungerer hensigtsmæssigt. Evalueringen danner baggrund for en række anbefalinger til særlige fokusområder og undersøgelser samt en revidering af standarderne. Kriterierne der ligger til grund for de reviderende standarder:

- Nye tiltag, indsatser og projekter vedtaget af Socialudvalget indskrives i de reviderede standarder.
- Eventuelle ændringer på lovgivningsområdet skal afspejles.
- Hvor standarderne ikke lever op til de definerede mål, skal det vurderes, hvorvidt teksten i standarderne kan uddybes og nuanceres således at målet med standarden fremgår klarere.
- Hvor standarderne ikke lever op til de definerede mål, skal det vurderes hvorvidt der skal anbefales en videre kortlægning af og/eller nye indsatser i forhold til problemet.

I afsnit 3 til 7 evalueres de 5 standarder, der blev vedtaget i Socialforvaltningen den 22. november 2006.

² I de 183 sager, er der flere sager, der er anvendt to gange, idet de er anvendt til at evaluere flere standarder. Sager der er anvendt mere end én gang i evalueringen tæller med de antal gange de er anvendt.

3 Standard for tværfagligt samarbejde ved tidlig indgriben for børn og unge og opfølgning på underretninger

Københavns Kommune har en række initiativer og indsatser, der sammentænker den tidlige indsats for børn og unge. Tidlig indsats knytter sig til, at kommunen reagerer på underretninger om, at et barn har behov for hjælp såvel som at kommunen leverer en forebyggende indsats allerede i de tidlige år, der er med til at sikre, at børns vanskeligheder ikke udvikler sig. Initiativerne er med til at sikre, at kommunen modtager alle relevante underretninger om børn og unge, der har behov for støtte og følger op på disse. En del af denne sammenhængende indsats er den daglige indsats overfor udsatte børn og unge, som finder sted i henholdsvis Børne- og Ungdomsforvaltningen og Socialforvaltningen, såvel som en række samarbejdsindsatser, hvor begge forvaltninger deltager, eks. samarbejde i forhold til dagbehandlingstilbud, fravær, koordinering og udvikling af samarbejdsrelationer lokalt i bydelene mv.

Kommunes overordnede mål for standard for tværfagligt samarbejde ved tidlig indgriben for børn og unge og opfølgning på underretninger er, at:

- Tidlig indsats er omdrejningspunktet i forhold til udsatte børn, unge og familier
- Der skal sikres et tæt og koordinerende samarbejde mellem faggrupper og forældre, således at børn og familier oplever en hurtig og konkret indsats
- Kommunens ansatte skal være opmærksomme på børn og unges udvikling og trivsel og videreformidle en eventuel bekymring til en fagekspert

I det følgende evalueres standard for tværfagligt samarbejde ved tidlig indgriben for børn og unge og opfølgning på underretninger, hvor det vurderes, hvorvidt man i kommunen har levet op til de i standardens fastsatte evalueringsmål.

3.1 Samlet vurdering

Evalueringen af de opstillede standarder viser, at der i kommunen er iværksat en række initiativer med fokus på tidlig indsats og tværfagligt samarbejde. Disse initiativer har fokus rettet mod tidlig indgriben som omdrejningspunktet i forhold til udsatte børn og unge. Evalueringen viser, at Socialforvaltningen reagerer på alle underretninger og at forældrene inddrages i sagsbehandlingen samt at initiativer som de tværfaglige grupper og ”Når du er bekymret for et barn – En handlevejledning for tidlig indsats” er

implementeret i tilfredsstillende grad og således er med til at sikre et tæt og koordineret samarbejde mellem faggrupper og sikre fokus på tværfagligt samarbejde, herunder at kommunens medarbejdere er opmærksomme på børn og unges udvikling og trivsel samt har viden om, hvordan man skal håndtere bekymring vedr. et barns udvikling.

Evalueringen viser dog også, at der i kommunen skal arbejdes videre med kendskabet til og brugen af eks. de tværfaglige grupper. Flere pædagoger, lærere, sundhedsplejersker mv. skal kende til og gøre brug af denne rådgivningsmulighed, således at børn og unges problemer opspores tidligere. Det samme gælder med hensyn til kendskabet til handlevejledningen, hvor man fortsat skal rette opmærksomhed på kendskabet til og brugen af vejledningens retningslinjer for opsporing af og tværfagligt samarbejde vedr. bekymringsbørn- og unge, hvilket bl.a. sker gennem en informationskampagne medio 2009.

3.2 Implementeringen af Københavns kommunes koncept for tværfaglige grupper

Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen har udarbejdet konceptet for tværfaglige grupper, der trådte i kraft 1. august 2007. I konceptet præciseres en række minimumskrav til det tværfaglige samarbejde. Målet med konceptet er at sikre rammer, der kan understøtte en tidlig og effektiv indsats, når der i sundhedsplejen, institutionen, skolen eller fritidstilbuddet opstår bekymring omkring et barn, og hvor der er behov for en særlig faglig eller tværfaglig indsats i håndteringen af bekymringen og det videre arbejde med barnet. De faggrupper, der er tættest på de børn, der er i vanskeligheder i sociale og pædagogiske sammenhænge, skal således sikres den nødvendige støtte, vejledning og mulighed for tværfaglig sparring. Ifølge konceptet skal det tværfaglige samarbejde sikres ved:

- Etablering af minimum to tværfaglige grupper (én for førskolebørn og én for skolesøgende) i de lokale bydele, hvor der kontinuerligt kan trækkes på forskellige professionelles kompetencer, viden og erfaring.

Det tværfaglige samarbejde i bydelene koordineres af den lokale styregruppe, der består af bydelens lokale ledere fra socialcenteret og børne- og ungdomsdistriktet, mens det tværfaglige samarbejde i hele Københavns Kommune koordineres i en central samarbejdsgruppe, der består af repræsentanter fra Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningens centraladministration.

Implementering af de tværfaglige grupper og de lokale styregrupper

Mål: Alle institutioner og skoler skal være omfattet af ordningen med tværfaglige grupper. Der skal som minimum være 1 gruppe for førskolebørn og 1 gruppe for skolesøgende børn i hver af de 10 bydele.

Mål: Konceptet og implementeringen af de tværfaglige grupper evalueres og statusrapporter fra styregrupperne indsendes til den centrale samarbejdsgruppe, der foretager en samlet evaluering, vurderer og eventuelt gennemfører forslag til tilpasninger og forbedringer. Som led i statusrapporterne indgår de enkelte bydeles organisering af det tværfaglige samarbejde samt opgørelse af antallet af behandlede sager i de enkelte bydele.

Vurdering af indsats: Børne- og Ungdomsforvaltningen evaluerede foråret 2008 implementeringen af konceptet for de tværfaglige grupper, mens Socialforvaltningen i efteråret 2008 evaluerede statusrapporter fra de lokale styregrupper.

Børne- og Ungdomsforvaltningens evaluering viste, at der er oprettet tværfaglige grupper i alle bydele. Idet antallet af henvendelser i flere bydele ikke har været stort, har man enkelte steder valgt at slå de to grupper sammen således, at man har en tværfaglig gruppe der dækker førskolebørn og skolesøgende børn. Det er især skolerne, der ikke i større omfang gør brug af de tværfaglige grupper, idet man på flere skoler selv har tværfaglige mødeforaer, hvor bekymringsbørn tages op.

Konklusionen på Socialforvaltningens evaluering af styregruppernes statusredegørelser er, at de tværfaglige grupper bliver brugt for lidt, samt at styregrupperne endnu ikke løfter opgaven om koordinering af det tværfaglige samarbejde.

Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen vil i 2009 flytte den tværfaglige gruppe for skolesøgende børn tættere på de professionelle ved, at oprette tværfaglige grupper på de skoler, der har en skolesocialrådgiver tilknyttet. Herudover har forvaltningerne i 2009 arrangeret uddannelsesforløb for de tværfaglige grupper såvel som de lokale styregrupper, med det formål at understøtte det tværfaglige samarbejde i rådgivningen omkring bekymringsbørn, såvel som styrke det lokale ledelsesmæssige fokus på udvikling af det tværfaglige samarbejde.

Årligt temaarrangement om tværfagligt samarbejde og tidlig indsats

Mål: Ifølge konceptet for de tværfaglige grupper skal alle bydele have gennemført temaarrangement. I statusrapporten fra de lokale styregrupper fremgår gennemførelsen af temadagen eller tilsvarende arrangementer, således at den centrale samarbejdsgruppe kan lave en samlet status og har mulighed for at reagere, hvis bydelene ikke lever op til målet.

Vurdering af indsats: Socialforvaltningens evaluering af styregruppernes statusredegørelser viser, at man i 5 ud af 8 bydele har afholdt et temaarrangement med fokus på tværfagligt samarbejde og tidlig

indsats. Brønshøj-Husum-Vanløse, Nørrebro og Amager har ikke afholdt et tværfagligt arrangement. I de bydele, hvor dette er blevet gjort har temaet været kick-off seminar for de tværfaglige grupper med fokus på eks. netværk.

3.3 Handlevejledning for tidlig indsats ”Når du er bekymret for et barn”

Handlevejledningen for tidlig indsats henvender sig til de ansatte i Københavns Kommune, eksempelvis pædagoger, dagplejere, lærere, sundhedsplejersker og socialrådgivere, der dagligt har kontakten og samværet med børn og unge. Handlevejledningen beskriver, hvordan man skal handle, hvis PPR eller Socialforvaltningens børnefamilieteam skal inddrages i forhold til at støtte barnet eller den unge.

Mål: Kommunens handlevejledning til institutioner og skoler udsendes til alle daginstitutioner, skoler mv. i Københavns Kommune. Der gennemføres informationskampagne om tidlig indsats og tværfagligt samarbejde bl.a. ved plakater på skoler og institutioner herom.

Mål: 80 % af ansatte på daginstitutioner- fritidshjems- klub og skoleområdet skal kende til handlevejledningens eksistens og formål. Alle ledere på daginstitutioner-, fritidshjems-, klub og skoleområdet skal kende til handlevejledningens eksistens og formål.

Vurdering af indsats: Handlevejledningen blev i foråret 2007 udsendt i flere kopier til skoler og dag- og fritidsinstitutioner i kommunen.

I foråret 2008 foretog Socialforvaltningen en spørgeskemaundersøgelse vedr. kendskabet til handlevejledningen.³ Undersøgelsen viser, at 88 % af lederne kender til handlevejledning samt at 63 % har anvendt den. 80 % angiver, at de er hverken/eller eller i høj eller meget høj grad er tilfredse med handlevejledningen. 56 % af lærerne kender til handlevejledningen og 94 % angiver, at de er hverken/eller i høj eller meget høj grad er tilfreds med vejledningen. Undersøgelsen viser således, at størstedelen af lederne kender til vejledningen. Målet med at 80 % af lærerne skal kende til handlevejledning er dog ikke nået, da kun op mod 6 ud af 10 kender til den.

Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen har redigeret og opdateret handlevejledningen og udsender den igen i medio 2009. Målet denne gang er at få kendskabet til vejledningen ud til alle medarbejdere i kommunens skoler, dag- og fritidsinstitutioner. I forbindelse med genoptrykkningen lanceres ligeledes en informationskampagne vedr. tværfagligt samarbejde og en hjemmeside rettet mod

³ Idet kun ledere i Københavns Kommune har mailadresser, var det på grund af tidsmæssige ressourcer ikke muligt at undersøge kendskabet til vejledningen blandt pædagoger og fritidsinstitutionsmedarbejdere. Visse lærere har dog mailadresser og indgår således i undersøgelsen.

borger, der vejleder i forhold til, hvad man skal gøre og hvilke muligheder der er, hvis man er bekymret for et barn.

3.4 Vejledende retningslinjer for indgriben på baggrund af underretninger

Socialforvaltningen har fra 2006 iværksat en række tiltag bl.a. med henblik på at styrke sagsbehandlingen i forhold til underretningssager. Herunder ”Retningslinjer for indgriben på baggrund af underretninger”.

Mål: Der gennemføres i 2. halvår 2007 en undersøgelse af børnefamiliesager, hvori der ligger underretninger for at undersøge om håndteringen af sagerne følger retningslinjerne.

Vurdering af indsats: Socialforvaltningen udarbejdede i efteråret 2007 en statusundersøgelse af sagsbehandlingen i børnesager, hvori der forelå en underretning samt en opfølgning på Socialforvaltningens tiltag vedr. retningslinjer for indgriben på baggrund af underretninger. Undersøgelsen viser, at sagsbehandlerne har taget Socialforvaltningens nye tiltag til sig og størstedelen mener, at retningslinjerne understøtter en bedre sagsbehandling. Undersøgelsen viser dog også, at kun ca. halvdelen af børnefamilie-teamene har udpeget en fast kontaktperson for samarbejdet med bydelens institutioner. En stikprøveundersøgelse af 20 sager fra fire børnefamilie-teams med i alt 28 underretninger, viser at socialforvaltningen reagerer på alle underretninger samt at forældrene inddrages i sagsbehandlingen, når der modtages underretninger. Overordnet er sagsgennemgangens resultater tilfredsstillende, hvad angår niveauet for sagsbehandling, idet 65 % af sagerne er kendetegnet ved god sagsbehandling, 25 % ved acceptabel og kun 10 %, 2 sager, ved mangelfuld sagsbehandling.⁴

⁴ I sagsgennemgangen er hver sag blevet vurderet på en score fra 1-3, hvor 1 = god sagsbehandling, 2 = acceptabel sagsbehandling mens 3 = mangelfuld sagsbehandling. Vurderingen af sagsbehandlingen er sket ud fra kriterier om, hvorvidt der handles på underretningen samt hvor hurtigt og hvorvidt der handles helhedsorienteret (undersøges der muligheder) og målrettet (i forhold til behov).

4 Standard for inddragelse af forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge i hele indsatsen

Inddragelse af forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge under hele indsatsen kommer til udtryk i den sammenhængende børnepolitik, hvori den daglige indsats overfor udsatte børn og unge som finder sted i henholdsvis Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen indgår. I Socialforvaltningen består inddragelse i, at forældremyndighedsindehaveren og barnet inddrages i hele sagsforløbet – undersøgelsesfasen, udarbejdelse af handleplaner, opfølgninger, udviklingsplan for barnet i dagbehandlingstilbud eller på døgninstitution i opfølgning på sagen mv.

Kommunens mål for standard for inddragelse af forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge under hele indsatsen er, at:

- Børn og unge der viser tegn på social, fysisk eller psykisk mistrivsel skal tages alvorligt
- Barnet eller den unge skal i videst mulig omfang høres og inddrages i det videre forløb
- Børn og unge skal aktivt oplyses om de muligheder der er, hvis de udsættes for overgreb, også selvom forældrene ikke ønsker den anbefalede støtte
- Forældre skal altid inddrages ved tvivl om deres barn eller unges trivsel og udvikling

I det følgende evalueres standard for inddragelse af forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge i hele indsatsen, hvor det vurderes, hvorvidt man i kommunen har levet op til de i standarden fastsatte evalueringsmål.

4.1 Samlet vurdering

Evalueringen viser, at de opstillede mål for standarderne i overvejende grad er opfyldt og implementeret tilfredsstillende, men evalueringen viser samtidig at der på enkelt områder kan ske forbedringer i implementeringen. Endelig viser evalueringen, at det har været vanskeligt at følge op på enkelte mål.

Der er forældre- og børneråd på alle kommunale dagbehandlingstilbud og på størstedelen af alle døgninstitutioner. Småbørnsinstitutionerne arbejder typisk med børnemøder og akutinstitutioner har kun periodevis formelle forældreråd. Københavns Kommunes tre dagbehandlingstilbud vurderer, at alle indskrevne har udviklingsplaner, og døgninstitutionerne vurderer at stort set alle deres indskrevne

børn har udviklingsplaner. Alle Københavns Kommunes forebyggende og rådgivende institutioner har resultataftaler.

I minimum halvdelen af de gennemgåede 44 sager, har der været samtale med forældremyndighedsindehaver samt barnet i flere tilfælde, forud for eller umiddelbart efter foranstaltningens iværksættelse. Generelt fremgår det dog ikke eksplicit om barn og forældremyndighedsindehaver har været med til at udarbejde mål og delmål i handleplanen. I 2 ud af 16 tilfælde foreligger der en supplerende undersøgelse, hvor der er pligt til at udarbejde denne ifølge Københavns Kommunes standard – det er ikke et lovgivningsmæssigt krav.

Københavns Kommune har allerede taget initiativer, til at imødekomme standardens målsætninger i højere grad, bl.a. gennem etablering af en Kvalitetssikringsenhed, der træder i kraft 17. april 2009.

4.2 Handleplaner og supplerende undersøgelser

Efter Servicelovens § 140 skal der udarbejdes en handleplan for barnet inden der træffes afgørelse om foranstaltninger efter § 52. Denne skal i Københavns Kommune være udarbejdet inden for 3 måneder.⁵ Handleplanen skal bygge på den ligeledes lovpligtige § 50 undersøgelse af barnets forhold og der skal opstilles mål og delmål i forhold til barnet/den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritid og venskaber samt andre relevante forhold.

En supplerende undersøgelse er en undersøgelse til den eksisterende undersøgelse ved nye betydningsfulde oplysninger i sagen som man handler ud fra. Betegnelsen findes ikke i Serviceloven, men det er besluttet i Københavns Kommune, at man i ovennævnte situation kan udarbejde en supplerende undersøgelse frem for en egentlig undersøgelse.

Mål 1: Mål vedr. handleplaner: Med undtagelse af sager, som er foranstaltet uden forældremyndighedsindehavernes samtykke, skal samtlige handleplaner udarbejdes i samarbejde med forældremyndighedsindehaverne. I alle sager, hvor børnene er fyldt 12 år, skal børnene/de unge være med til at udarbejde mål og delmål i handleplanen. Hvor barnet allerede inden de 12 år kan deltage i udarbejdelsen af mål og delmål, inddrages barnet allerede her⁶.

⁵ Tidsfristen er i Serviceloven 4 måneder.

⁶ Undersøgelsens datagrundlag er 28 forebyggelsessager (i flere af disse har barnet tidligere været anbragt) og 16 anbringelsessager, hvor der er foretaget en gennemgang af journaler, handleplaner, undersøgelser og supplerende undersøgelser i alle sager for at få de ønskede oplysninger.

Vurdering af indsats: En sagsgennemgang af 44 sager viser, at der ikke er én sag af samtlige sager, hvor det eksplicit fremgår, af handleplan eller journal, at barn og forældremyndighedsindehaver har været med til at udarbejde mål og delmål i handleplan⁷.

Det er generelt vanskeligt at vurdere om mål og delmål er udarbejdet sammen med forældre og barn. Ud fra en gennemgang af journalerne ser det ud til, at den gængse procedure er, at sagsbehandler udfærdiger handleplan, og derefter fremsender den til forældre og evt. barn til eventuelle bemærkninger og underskrift.

I 30 sager ud af 44 er det uvist om forældremyndighedsindehaver og/eller barn har været inddraget i udarbejdelse af mål og delmål. Dog fremgår det af journal, at der ofte (min. 22 sager) har været en samtale forud for eller efter foranstaltningens iværksættelse, hvor der har været en samtale med forældremyndighedsindehaver og eventuelt også barn. I 3 sager har barnet ikke været med til at udarbejde mål og delmål. I yderligere 4 sager har hverken barn og forældremyndighedsindehaver været med til at udarbejde mål og delmål i handleplan. I 5 af disse 7 sager er barnet fyldt 12 år, i en sag fylder barnet 12 år en måned før foranstaltning iværksettes (plan er udateret), i sidste handleplan er barnet under 12 år. I 6 sager, ud af de 44 sager, er der ikke udarbejdet handleplan for den specifikke foranstaltning.

Mål 2: Mål vedr. markante ændringer i indsatsen: Der skal i alle sager, hvor der sker markante ændringer i indsatsen (fra forebyggende foranstaltninger til anbringelse eller omvendt samt ændring af anbringelsessted) foreligge en supplerende undersøgelse, som er gennemgået med forældremyndighedsindehaverne og barnet/den unge.

Vurdering af indsats: En sagsgennemgang af 16 sager viser at:

- I 14 sager er der ingen supplerende undersøgelse, selvom der har været markante ændringer i indsats.
- I 2 sager er der supplerende undersøgelse, kun i den ene er den gennemgået med barn og forældremyndighedsindehaver. For begge sager gælder dog at barn og forældremyndighedsindehaver har været inddraget i undersøgelsen.

⁷ Det er vanskeligt at undersøge om barn og forældre har været med til at udarbejde mål og delmål i handleplan, da det ikke fremgår af handleplaner, og ej heller af journal. Oftest har der været samtale med forældre og barn forud for foranstaltning, så selvom de måske ikke direkte er med til at udarbejde mål og delmål kan det ikke udelukkes, at sagsbehandler inddrager barn og forældremyndighedsindehavers ønsker i handleplan på baggrund af samtale med familien.

4.3 Forældre- og børneråd

Københavns Kommune har en politik om, at der på alle kommunes dagbehandlings- og døgninstitutioner skal være forældre- og børneråd, således at barnet/den unge såvel som familien har mulighed for indflydelse i forbindelse med barnets/den unges hverdag i en døgnanbringelse såvel som i et dagbehandlingstilbud.

Mål vedr. forældreråd og børneråd: Alle døgninstitutioner og kommunale dagbehandlingstilbud skal have forældreråd og et børneråd eller andet formaliseret indflydelsesorgan.

Vurdering af indsats: En spørgeskemaundersøgelse fra foråret 2009⁸ viser, at der er forældre- og børneråd på alle kommunale dagbehandlingstilbud. Samme undersøgelse viser, ligeledes at størstedelen af alle døgninstitutioner har forældreråd såvel som børneråd. Småbørnsinstitutionerne arbejder ofte, på grund af børnenes unge alder, med børnemøder, frem for formelle børneråd. Specielt akutinstitutioner finder det svært at have et formaliseret forældreråd, idet der er stor udskiftning på institutionerne samt, at man har erfaring med at forældrene ikke møder op. Formelle forældreråd fungerer på akutinstitutioner således kun periodevis, forældreinddragelse sker ellers gennem individuelle samtaler med forældre såvel som fælles forældremøder.

4.4 Udviklingsplaner og resultataftaler

Kommunes dag- og døgninstitutioner skal udarbejde udviklingsplaner for alle indskrevne børn, hvor der skal sættes mål og delmål for barnets udvikling i tiden på institutionen. Udviklingsplanen skal spille sammen med handleplanen udarbejdet i børnefamilieteamet.

I årene 2006 og 2007 blev der lavet resultataftaler med de forebyggende og rådgivende institutioner i Københavns Kommune. Baggrunden for de 1-årige resultataftaler var at få en bedre sammenhæng mellem den faglige og økonomiske styring på området.

Mål vedr. udviklingsplaner: Alle indskrevne børn og unge i dagbehandlings- eller døgnregi skal have udviklingsplaner, der beskriver mål og delmål for barnets udviklings på anbringelsesstedet.

Vurdering af indsats: Ovenfor nævnte spørgeskemaundersøgelse fra foråret 2009⁹ viser, at kommunens tre dagbehandlingsinstitutioner vurderer, at alle indskrevne børn har udviklingsplaner. Døgninsti-

⁸ Spørgeskemaet er udsendt til 19 døgninstitutioner og 3 dagbehandlingsinstitutioner. 14 ud af 19 døgninstitutioner har besvaret skemaet, men alle tre dagbehandlingsinstitutioner har besvaret skemaet.

⁹ Spørgeskemaet er udsendt til 19 døgninstitutioner og 3 dagbehandlingsinstitutioner. 14 ud af 19 døgninstitutioner har besvaret skemaet, men alle tre dagbehandlingsinstitutioner har besvaret skemaet.

tutionerne vurderer samlet set, at stort set alle børn ligeledes her har udviklingsplaner. På de 14 døgninstitutioner der har besvaret skemaet vurderer 11 af institutionerne, at alle indskrevne børn har udviklingsplaner, mens en institution vurderer at 9 ud af 10 børn har udviklingsplaner og to institutioner antager, at 8 ud af 10 indskrevne børn har udviklingsplaner. En akutinstitution pointerer, at de arbejder med udviklingsplan/intern handleplan/kriseplan, hvor der ligeledes arbejdes med konkrete mål med primært den akutte institution som udgangspunkt, ved længere anbringelser ændres målene undervejs.

Mål vedr. information om indsats: Alle forebyggende og rådgivende institutioner skal have resultataftaler, hvor der indgår modeller for, hvordan institutionen inddrager og informerer forældremyndighedsindehaverne om institutionens arbejde med børnene og de unge.

Vurdering af indsats: En gennemgang af resultataftalerne fra 2007 viser, at alle 13 forebyggende og rådgivende institutioner har resultataftaler. Af resultataftalerne fremgår det at 2 institutioner Center for Familiepleje og Vilde Læreprocesser ikke har direkte kontakt til børn, unge og familier og har således heller ingen overvejelser vedr. inddragelse af forældremyndighedsindehaver. 9 ud af de resterende 11 af institutionerne har konkrete beskrivelser af, at de arbejder med netværket og familien omkring barnet eller den unge samt i de fleste tilfælde også beskrivelser af hvordan, eks. gennem familiebehandling eller -rådslagning, gruppeforløb mv. De sidste 2 institutioner har ikke i deres resultataftale en beskrivelse af, hvorledes de inddrager forældremyndighedsindehaveren eller familien i arbejdet med barnet eller den unge.

5 Standard for systematisk inddragelse af familier og netværk

Systematisk inddragelse af familie og netværk kommer til udtryk i den sammenhængende børnepolitik, hvori den daglige indsats overfor udsatte børn og unge som finder sted i henholdsvis Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen indgår. I Socialforvaltningen består inddragelse af familie og netværk i, at det familiære og private såvel som det professionelle netværk omkring barnet eller den unge inddrages i hele sagsforløbet – undersøgelsesfasen, udarbejdelse af handleplaner og udviklingsplaner for det enkelte barn, ved opfølgninger mv. Inddragelse kan eksempelvis ske ved indhentelse af udtalelser fra eksempelvis skoler og daginstitution samt netværksmøder med deltagelse af de private og professionelle netværk omkring barnet.

Kommunens mål for standard for systematisk inddragelse af familie og netværk er, at:

- Forældre skal altid inddrages ved tvivl om deres barn eller unges trivsel
- Støtten skal fokusere på ressourcer frem for problemerne hos barnet, den unge, familien og netværket og skabe ro om både familiens, barnets og den unges situation.

I det følgende evalueres standard for systematisk inddragelse af familie og netværk, hvor det vurderes, hvorvidt man i kommunen har levet op til de i standarden fastsatte evalueringsmål.

5.1 Samlet vurdering

Evalueringen af standarden for systematisk inddragelse af familier og netværk viser, at de Familieinddragende metoder i foranstaltningstilbudet Familien i Centrum i høj grad opfyldes og implementeres tilfredsstillende, men at der er rum for forbedring på andre af standardens målsætninger.

93 familier har deltaget i Familien i Centrum (FIC), hvor 85 % af de deltagende familier har undgået anbringelse uden for hjemmet. Københavns Kommunes udgifter til familierne, der har deltaget i tilbuddet, er reduceret med 34 % og 80 % af familierne mener, at de har haft et positivt udbytte af behandlingen.

I 50 gennemgåede undersøgelsessager er forældrenes stort set inddraget i samtlige sager. I 23 ud af 50 gennemgåede undersøgelsessager er der taget initiativ til at inddrage barnet i undersøgelsen. I 25 % af 35 sager er der afholdt eller har der været tilbud om netværksmøder/familierådslagning. Københavns Kommunes mål er, at samtlige familier skal have tilbudt netværksmøde eller familierådslagning i undersøgelser. Kvalitetssikringsenheden, der træder i kraft 17. april 2009, vil have fokus på inddragelse af

netværket i sagsforløbet. Den rettidige opfølgning i børnefamiliesager er ikke optimal, men der er dog sket markante forbedringer i sidste halvår af 2008.

5.2 § 50 undersøgelser

Ifølge Servicelovens § 50 skal der, hvis det antages at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, udarbejdes en undersøgelse af barnets eller den unges forhold. Afgørelsen skal træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaver og den unge over 15 år. Undersøgelsen skal anlægge en helhedsbetragtning, der skal omfatte barnets eller den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber samt andre relevante forhold.

Mål vedr. inddragelse af familie og barn i foranstaltningssager: Der skal i alle § 50 undersøgelser være taget initiativ til inddragelse af familien og børn. Når undersøgelsen munder ud i en foranstaltning skal der tages stilling til, hvordan familie og netværk positivt kan inddrages i det videre forløb¹⁰.

Vurdering af indsats: En undersøgelse fra foråret 2009 viser,¹¹ at der i 23 sager ud af 50 er taget initiativ til at inddrage barnet. I 4 sager er det uvist om man har taget initiativ til at inddrage barnet. Med andre ord har man i 33 af sagerne ikke inddraget barnet – i 29 af disse sager er der tale om små børn under 8 år. Der er taget initiativ til at inddrage samtlige forældre i stort set alle sager – kun i et enkelt tilfælde er der ikke taget initiativ, og i to sager er det uvist om der er taget initiativ til inddragelse. Måden man inddrager på sker primært ved personlig samtale.

Mål vedr. inddragelse af familie og barn i anbringelsessager: Alle familier, hvor en § 50 undersøgelse har peget på en anbringelse, skal tilbydes enten et netværksmøde eller familierådslagning.

Vurdering af indsats: En sagsgennemgang af 20 anbringelsessager og 15 forebyggelsessager fra efteråret 2008¹² viser, at der i 25 % af sagerne er afholdt/har været tilbud om netværksmø-

¹⁰ Det har ikke været muligt at evaluere den sidste del af målsætningen ud fra sagsgennemgang. Dette vil der blive taget højde for i næste evaluering.

¹¹ Undersøgelsens datagrundlag er 25 anbringelsessager og 25 forebyggelsessager fordelt over samtlige børnefamilieteam, hvor der er foretaget en journalgennemgang i samtlige sager for at få de ønskede oplysninger.

¹² Sagsgennemgangen i forhold praksis omkring netværksmøder og familierådslagning foretages ved en stikprøvevis gennemgang af 20 anbringelsessager og 15 forebyggelsessager. Datagrundlaget er undersøgelser, supplerende undersøgelser, handleplaner, opfølgningsskemaer og journaler i den konkrete sag.

der/familierådslagning, hvor netværksmøder er den mest anvendte metode¹³. I forhold til Københavns Kommunes målsætning er resultatet således langt fra tilfredsstillende.

I 20 anbringelsessager har der været tilbud om netværksmøder/familierådslagning i 5 sager. Heraf netværksmøder i 3 sager, 1 familierådslagning (anvendt 6 gange i samme familie) og tilbud om familierådslagning i 1 sag, som familien afslår. Ud af de 15 forebyggelsessager er der anvendt netværksmøder i 2 sager.

5.3 Opfølgning på børnefamiliesager

Ifølge Servicelovens § 70 skal der senest 3 måneder efter, at der er iværksat en foranstaltning for barnet eller den unge, ske en opfølgende vurdering af indsatsen i forhold til, hvorvidt den skal ændres samt, hvorvidt handleplanen efter § 140 skal revideres. Herefter skal der med højst 12 måneders mellemrum ske en sådan vurdering i alle børne-ungesager.

Mål vedr. opfølgning: Der skal ske rettidig opfølgning på alle børnefamiliesager

Vurdering af indsats: Tallene for rettidig opfølgning i børnefamiliesager har ikke været optimale. I 2008 har der dog det sidste halvår fra Centralforvaltningens side været fokus på børnefamilieteamenes indsats i forhold til at følge op på sager rettidigt, hvilket har ført til markante forbedringer.

Rettidig opfølgning i børnefamiliesager

	Anbringelsessager		Forebyggelsessager	
	Første opfølgning foretaget rettidigt	Sidste opfølgning foretaget rettidigt	Første opfølgning foretaget rettidigt	Sidste opfølgning foretaget rettidigt
Januar 2008	20 %	19 %	15 %	17 %
Januar 2009	41 %	59 %	41 %	49 %

Indsatsen i forhold til at børnefamilieteamenes målopfyldelse fortsætter i 2009 indebærer bl.a. informationstiltag, kortlægning og opfølgning på prognoser, en opfølgning med LEAN i de enkelte teams samt oprettelsen af en kvalitetssikringsenhed med henblik på at sikre kvalitet og ensartethed i § 50 undersøgelser, handleplaner og opfølgninger.

¹³ Der kan være anvendt netværksmøder/familierådslagning, som ikke er skriftligt noteret i den elektroniske journal. Eller der kan reelt være afholdt netværksmøde, men som ikke er defineret som ”netværksmøde” i den elektroniske journal. Såfremt disse antagelser er reelle vil Københavns Kommunes målsætning være nået i endnu højere grad.

5.4 Familien i Centrum

Projekt "Familien i Centrum" er et 4-årigt projekt, som løber i perioden 2005 til og med 2008. Projektet har fokus på at tilbyde et alternativ til anbringelse og gennem en familieorienteret indsats få unge og familier, der står i en særlig kompliceret og vanskelig livssituation, til selv at finde veje til forandring og udvikling,

Mål vedr. Familien i Centrum: 40 % af de henviste børn og unge til projektet "Familien i Centrum" skal undgå at blive anbragt. Der skal for 75 % af de deltagende familier et år efter projektdeltagelsen konstateres en nedgang i de samlede udgifter til familien.

Mindst 75 % af de deltagende familier i "Familien i Centrum" skal vurdere, at tilbudet har haft en positiv eller meget positiv indflydelse på såvel deres individuelle som familiens samlede trivsel og sociale funktionalitet.

Vurdering af indsats: Årsrapporten fra 2007¹⁴ viser, at 93 familier har deltaget i projektet siden opstarten i 2006. I 85 % af de familier, som har deltaget, undgået en anbringelse uden for hjemmet. 13 % af børnene er blevet anbragt uden for hjemmet under/efter behandlingen. I en kontrolgruppe, som modtog andre familiebehandlingstilbud, undgik man anbringelse i 58 % af familierne. Københavns Kommunes udgifter til familien er reduceret for 34 % af de familier, som har deltaget i tilbuddet. I en kontrolgruppe, som modtog andre familiebehandlingstilbud, er udgifterne reduceret til 4 % af familierne.

80 % af familierne har fået helt eller delvist opfyldt målene i handleplanen og mener at de har haft et positivt udbytte af behandlingen. Børnene trives bedre ift. daginstitution og skolegang, kammerater, med forældrene og har det bedre med sig selv. Sagsbehandlerne vurderer, at 70 % af børnene trives bedre end før behandlingen. Den gode udvikling er fastholdt via opfølgende samtaler og/eller forebyggende foranstaltninger for 73 % af familierne.

¹⁴ Slutevalueringen af Familien i Centrum ligger klar 1. kvartal 2009.

6 Standard for opfølgning og evaluering af de konkrete indsatser i den enkelte sag, herunder kommunens tilsyn og forberedelse af hjemgivelse af barnet

Opfølgning og evaluering af de konkrete indsatser i den enkelte sag, herunder kommunens tilsyn og forberedelse af hjemgivelse af barnet kommer til udtryk i den sammenhængende børnepolitik, hvori den daglige indsats overfor udsatte børn og unge som finder sted i henholdsvis Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen indgår. I Socialforvaltningen består indsatsen bl.a. af, at de lovpligtige krav til udarbejdelse af handleplaner for indsatsen såvel som hjemgivelse og rettidig opfølgning samt godkendelse og tilsyn med de anbringelsessteder kommunen gør brug af såvel som udarbejdelse af og opfølgning på det enkelte barns udviklingsplan.

Kommunens mål for standard for opfølgning og evaluering af de konkrete indsatser i den enkelte sag, herunder tilsyn og forberedelse af hjemgivelse af barnet er, at:

- For de børn og unge der ikke kan profitere af almene pædagogiske tilbud, skal de specialiserede tilbud have en høj kvalitet og ekspertise, der tilgodeser og imødekommer den enkeltes særlige behov

I det følgende evalueres Standard for opfølgning og evaluering af de konkrete indsatser i den enkelte sag, herunder kommunens tilsyn og forberedelse af hjemgivelse af barnet, hvor det vurderes, hvorvidt man i kommunen har levet op til de i standarden fastsatte evalueringsmål.

6.1 Samlet vurdering

Evalueringen viser, at de opstillede mål for standarderne i på flere punkter er opfyldt og implementeret tilfredsstillende, mens der på andre punkter kan ske forbedringer i målopfyldelsen. Der skal fortsat arbejdes med forbedringer af de socialfaglige mål i børnefamilieteamene, idet tallene for udarbejdelse af handleplaner udarbejdet før iværksættelse af foranstaltning og rettidig opfølgninger er mindre tilfredsstillende. Der er dog tale om et område, hvor der er sket markante forbedringer det sidste halvår i 2008, idet flere tiltag er igangsat.

I forhold til hjemgivelsessager, viser evalueringen, at der i 16 ud af 29 sager været samtale med barnet forud for hjemgivelse. I 12 ud af 29 sager har der været opfølgning med barnet efter hjemgivelse. I 8 ud af 29 sager er der udarbejdet handleplan, men i stor udstrækning er kvaliteten ikke tilfredsstillende.

Selvom disse tal ikke er tilfredsstillende, viser evalueringen, at der generelt er meget positive tilkendegivelser om samarbejdet mellem døgninstitutioner og børnefamilieteam i de sager, der er undersøgt. Kommunens tre dagbehandlingsinstitutioner vurderer, at alle børn har udviklingsplaner og døgninstitutionerne vurderer, at stort set alle børn har udviklingsplaner.

En undersøgelse af 44 anbringelsessager viser, at mindst 40 er godkendte. 3 værelser er ikke eksternt godkendte og det er uvished om, der ligger godkendelse for en plejefamilie..

6.2 Handleplaner og opfølgning

Efter Servicelovens § 140 skal der udarbejdes en handleplan for barnet inden der træffes afgørelse om foranstaltninger efter § 52. Denne skal i Københavns Kommune være udarbejdet inden for 3 måneder.¹⁵ Handleplanen skal bygge på den ligeledes lovpligtige § 50 undersøgelse af barnets forhold og der skal opstilles mål og delmål i forhold til barnet/den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritid og venskaber samt andre relevante forhold.

Ifølge Servicelovens § 70 skal der senest 3 måneder efter, at der er iværksat en foranstaltning over barnet eller den unge, ske en opfølgende vurdering af om indsatsen skal ændres, og om handleplanen efter § 140 skal revideres. Herefter skal der med højst 12 måneders mellemrum ske en sådan vurdering i alle børne-ungesager.

Mål vedr. handleplaner og opfølgning: Der udarbejdes en handleplan i alle børnefamiliesager inden iværksættelse af foranstaltninger og der skal ske rettidig opfølgning på alle børnefamiliesager.

Vurdering af indsats: Tallene for udarbejdelse af handleplaner og opfølgning i børnefamiliesager har ikke været optimale. I 2008 har der dog det sidste halvår fra Centralforvaltningens side været fokus på børnefamilieteamenes indsats på at udarbejde handleplaner og følge op på sager rettidigt, hvilket har ført til forbedringer.

Handleplaner i børnesager

	Anbringelsessager		Forebyggelsessager	
	Oprettet før start	I alt	Oprettet før start	I alt
Januar 2008	59 %	92 %	45 %	78 %
Januar 2009	69 %	92 %	68 %	87 %

¹⁵ Tidsfristen er i Serviceloven er 4 måneder.

Opfølgning i børnesager

	Anbringelsessager		Forebyggelsessager	
	Første opfølgning foretaget rettidigt	Sidste opfølgning foretaget rettidigt	Første opfølgning foretaget rettidigt	Sidste opfølgning foretaget rettidigt
Januar 2008	20 %	19 %	15 %	17 %
Januar 2009	41 %	59 %	41 %	49 %

Indsatsen i forhold til at børnefamilieteamenes målopfyldelse fortsætter i 2009 og indebærer bl.a. informationstiltag, kortlægning og opfølgning på prognoser, en opfølgning med LEAN i de enkelte teams samt oprettelsen af en kvalitetssikringsenhed med henblik på at sikre kvalitet og ensartethed i § 50 undersøgelser, handleplaner og opfølgninger.

6.3 Udviklingsplaner

Kommunes dag- og døgninstitutioner skal udarbejde udviklingsplaner for alle indskrevne børn, hvor der skal sættes mål og delmål for barnets udvikling i tiden på institutionen. Udviklingsplanen skal spille sammen med handleplanen udarbejdet i børnefamilieteamet.

Mål vedr. udviklingsplaner: Alle indskrevne børn og unge i dagbehandlings- eller døgnregi skal have udviklingsplaner, der beskriver mål og delmål for barnets udviklings på anbringelsesstedet.

Vurdering af indsats: En spørgeskemaundersøgelse fra foråret 2009¹⁶ viser, at kommunens tre dagbehandlingsinstitutioner vurderer, at alle indskrevne børn har udviklingsplaner. Døgninstitutionerne vurderer samlet set at stort set alle børn ligeledes her har udviklingsplaner. På de 14 døgninstitutioner der har besvaret skemaet vurderer 11 af institutionerne, at alle indskrevne børn har udviklingsplaner, mens en institution vurderer, at 9 ud af 10 børn har udviklingsplaner og to institutioner antager 8 ud af 10 indskrevne børn har udviklingsplaner. En akutinstitution pointerer, at de arbejder med udviklingsplan/intern handleplan/kriseplan, hvor der ligeledes arbejdes med konkrete mål med primært den akutte institution som udgangspunkt, ved længere anbringelser ændres målene undervejs.

¹⁶ Spørgeskemaet er udsendt til 19 døgninstitutioner og 3 dagbehandlingsinstitutioner. 14 ud af 19 døgninstitutioner har besvaret skemaet, men alle tre dagbehandlingsinstitutioner har besvaret skemaet.

6.4 Hjemgivelse

Mål vedr. samarbejde i hjemgivelsessager: Der gennemgås årligt ti hjemgivelsessager fra døgninstitutioner, hvor samarbejdsrelationerne mellem døgninstitutionen og socialcentret evalueres.¹⁷

Vurdering af indsats: I en spørgeskemaundersøgelse fra foråret 2009¹⁸ har man spurgt ind til om døgninstitutionerne oplever sig inddraget i hjemgivelsesprocessen, hvilken type samarbejdsrelation der har været mellem døgninstitution og socialcenter, om man har været enig i at barnet skulle hjemgives, handleplanens indflydelse på samarbejdsrelationen samt overvejelser om hvad man kunne ønske sig optimeret i samarbejdet i hjemgivelsessager.

- Generelt er der positive tilkendegivelser fra både børnefamilieteam og døgninstitutionerne om deres indbyrdes samarbejde. Fx angiver en døgninstitution, at samarbejdet har fungeret meget fint, og uproblematisk, fordi strategien blev lagt i god tid før hjemgivelse, og i fuld enighed mellem barn, forældre, børnefamilieteam og døgninstitution. Blandt de få dårlige oplevelser om samarbejdet angiver en døgninstitution utilfredshed med, at der opstod uenighed om aftalerne og udskrivningsdato. En anden døgninstitution angiver utilfredshed med socialcentret, idet der ikke eksisterede en handleplan og at beslutning om hjemgivelse allerede var truffet af børnefamilieteamet, da institutionen blev bekendt med den. Døgninstitutionen ville gerne være inddraget mere omkring beslutningen.
- Alle elleve døgninstitutioner har oplevet, at de har været inddraget i processen omkring hjemgivelsen, men graden af inddragelse varierer. På en skala fra 1 til 10¹⁹, angiver otte respondenter, at de oplever sig inddraget fra 5 og op efter.
- Handleplanen har tilsyneladende ikke en særlig stor indflydelse på samarbejdsrelationen mellem døgninstitution og børnefamilieteam.
- Der er overvejende enighed mellem døgninstitutionerne og børnefamilieteamene i mål og kriterier for hjemgivelsesprocessen. Det samme gør sig gældende i enkeltbesvarelsenerne fra døgninstitutionerne. De få, der angiver sig delvis enig/uenig i kriterier og mål for hjemgivelse, henviser til uenighed om graden af barnets fortsatte støttebehov, og anbringelsesstedets funktioner over for barnet ved hjemgivelsen.

¹⁷ Det har i denne evaluering kun været muligt at gennemgå 11 hjemgivelsessager fra 2007 og 2008.

¹⁸ Undersøgelsen er baseret på en spørgeskemaundersøgelse til børnefamilieteamet og døgninstitution på baggrund af 11 hjemgivelsessager. Der er syv hjemgivelsessager, hvor døgninstitution og børnefamilieteam har besvaret spørgeskema på samme barn. Og fire spørgeskemabesvarelser, hvor vi kun har døgninstitutionens vurdering af samarbejdet på det konkrete barn (sagsbehandler er typisk ophørt).

¹⁹ 10 betyder, at man oplever sig meget inddraget, og 1 at man slet ikke oplever sig inddraget.

Ønsker omkring optimering af samarbejdet:

Samtlige børnefamilieteam og døgninstitutioner har reflekteret over, hvordan samarbejdet i hjemgivelsessager kan optimeres, langt de fleste besvarelser er unikke. Et uddrag af besvarelserne:

- Ønske om mere glidende overgang fra døgnanbringelse til hjemgivelse.
- Mulighed for 'delindskrivning' i udslusningsperioden.
- Køreplan for hjemgivelse – et fællesprojekt mellem barn, forældre, børnehjem og børnefamilieteam.
- At døgninstitution i større udstrækning kan støtte op om barnet, så det får mulighed for at flytte tilbage, hvis hjemgivelse ikke fungerer.
- Anbringelsessted spørges til råd om barnets behov i forhold til overflytning, hjemgivelse

Mål vedr. handleplan for hjemgivelse: Alle børn og unge, der hjemgives fra en anbringelse skal have udarbejdet en handleplan for hjemgivelsen. Der følges op på handleplanen også selvom der ikke er iværksat foranstaltninger.

Vurdering af indsats: En sagsgennemgang af 29²⁰ sager vedr. hjemgivelser viser, at:

- I 8 sager er der udarbejdet handleplan i forbindelse med hjemgivelse.
- I 16 sager har der været samtale med barnet forud for hjemgivelse.
- I 12 sager er der sket opfølgning ved samtale med barnet – heraf de 9 inden for 3 måneder²¹.

I 5 sager er der relevante grunde til, at opfølgning ikke er sket: barn er flyttet kommune, barnet er indkaldt men aflyser/udebliver og/eller teamet aflyser, barn genanbringes to mdr. efter hjemgivelse, barn fyldt 19 år og plejemor opsiger kontrakt.

Kvalitet af de 8 handleplaner

En gennemgang af 8 handleplaner i hjemgivelsessager, med fokus på om der er udarbejdet mål og fastsat kriterier for hjemgivelse, viser at kvaliteten ikke er optimal.

²⁰ Der er udvalgt 40 sager med træk fra BUS, men ved nærmere gennemgang viser det sig, at antallet reduceres til 29, da de 11 sager alligevel ikke kan kategoriseres som hjemgivelsessager, bl.a. pga. fejlregistrering i BUS.

²¹ En manglende notatpligt i forhold til sagsopfølgninger og samtaler med barnet forud for hjemgivelse kan foranledige at det faktiske antal af opfølgninger og børnesamtaler reelt er højere. Manglende handleplaner kan eventuelt skyldes, at socialcentret har glemt at sende den til os og derudover ikke nedskrevet i journalen, at denne er udarbejdet. Såfremt dette er tilfældet vil det bevirke et mere positivt resultat.

I 7 ud af 8 sager er der ingen kriterier for hjemgivelse. Kun en handleplan lever til fulde op til målene, og skiller sig dermed markant ud fra de øvrige handleplaner - handleplanen er meget grundig i udarbejdelsen: den har klare kriterier for hjemgivelse, som den eneste handleplan. Der er klare mål og delmål for alle 6 punkter²². Derudover foreligger der en gennemtænkt udslningsplan.

I yderpolen er der 2 handleplaner, hvor der ikke er udarbejdet mål i nogen af de 6 punkter. De øvrige handleplaner er mangelfulde på et eller flere punkter, ved ikke at have angivet mål for alle forhold, at delmål mangler og/eller at der ikke er sammenhæng mellem overordnet mål og de konkrete mål.

1 sag lever dermed op til standardens målsætning, 2 sager er kritisable ift. målsætning og de resterende 5 sager lever delvist op til standardens målsætning.

6.5 Godkendelse af og tilsyn opholdssteder

Mål vedr. godkendte opholdssteder: Alle anbringelser sker på godkendte opholdssteder til børn og unge efter § 67 eller § 142.

Mål vedr. plejefamilier: Alle plejefamilier i Københavns Kommune skal have en generel godkendelse og der skal føres et generelt tilsyn med plejefamilierne.

Vurdering af indsats: En sagsgennemgang af 44 anbringelsessager fra foråret 2009²³ viser, at 40 anbringelsessteder er godkendte. I forhold til tre anbringelsessteder - tre værelser - foreligger der ikke eksterne godkendelser. Det ene værelse driver Københavns Kommune selv mens de andre hører under en anden kommune. Derudover er der en enkelt familiepleje, hvor det er uvist om der foreligger en godkendelse. Børnefamilieteamet mener, at plejefamilien er godkendt. Det har dog ikke været muligt at frembringe godkendelsen, idet den ligger på arkiv.

²² Handleplanen skal opstille mål og delmål på 6 punkter: barnets eller den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritid og venskaber og andre relevante forhold.

²³ I undersøgelsen indgår 44 vilkårligt udvalgte anbringelsessteder fordelt på samtlige socialcentre: 31 døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder uden for Københavns Kommune, 10 familieplejer og 3 værelser.

7 Standard for afdækning af de særlige forhold og indsatser i forhold til unge, der er fyldt 15 år

Afdækning af de særlige forhold og indsatser i forhold til unge, der er fyldt 15 år kommer til udtryk i den sammenhængende børnepolitik, hvori den daglige indsats overfor udsatte børn og unge som finder sted i henholdsvis Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen indgår. I Socialforvaltningen består indsatsen af en bred vifte af tilbud, som kommunen har oprettet og benytter i forhold til denne aldersgruppe.

Kommunens overordnede mål for standard for afdækning af de særlige forhold og indsatser i forhold til unge, der er fyldt 15 år er, at:

- For unge over 15 år skal den indsats der iværksættes have fokus på overgangen til voksenlivet
- De professionelle omkring den unge skal udarbejde en plan og følge op på denne

I det følgende evalueres Standard for afdækning af de særlige forhold og indsatser i forhold til unge, der er fyldt 15 år, herunder kommunens udarbejdelse af handleplaner for overgangen til voksenlivet, hvor det vurderes, hvorvidt man i kommunen har levet op til de i standarden fastsatte evalueringsmål.

7.1 Samlet vurdering

Evalueringen af standarderne viser, at Socialforvaltningen på flere områder opfylder standardens målsætning tilfredsstillende, og i mindre grad tilfredsstillende på enkelte områder.

I godt 1/3 af de gennemgåede sager opfyldes standardens mål om handleplan for overgang til voksenliv fuldt ud. I 1/3 af sagerne er der ingen planer for voksenliv, og de resterende sager opfylder delvist standardens målsætning. I Kvalitetssikringsenheden vil der blive rettet opmærksomhed mod handleplaner generelt, herunder handleplaner for unge, der er fyldt 15 år.

Alle resultataftaler med de forebyggende og rådgivende institutioner er godkendt. Evalueringen af Dommervagtsprojektet viser, at projekter er en integreret del af sagsbehandlernes arbejde med de unge, som varetægtsfængsles, således at der er etableret et længerevarende samarbejde på tværs af institutioner og forvaltninger, som – kombineret med andre kriminalitetsbegrænsende tiltag – fortsat har stor betydning for indsatsen vedr. unge københavnere som varetægtsfængsles. Der er ikke blevet udarbejdet sags-

behandlingsprocedurer for unge over 16 år, Socialforvaltningen vil i samarbejde med relevante forvaltninger, fagkontorer mv. i 2009 udarbejde en sådan procedure.

7.2 Handleplan for overgang til voksenlivet

Alle anbragte unge, som børnefamilieteamet har kontakt med, skal have udarbejdet en handleplan for overgangen til voksenlivet inden den unge fylder 17 ½ år. I planen tages der stilling til om der skal etableres efterværnsforanstaltninger, om anbringelsen skal stoppes ved det fyldte 18. år eller om der skal ske overførsel af sagen til voksenområdet.

Mål vedr. handleplan for overgang til voksenlivet: Alle anbragte unge, som børnefamilieteamet har kontakt med, skal have udarbejdet en handleplan for overgangen til voksenlivet inden den unge fylder 17 ½ år.

Vurdering af indsats: En sagsgennemgang fra foråret 2009²⁴ viser, at der oftest ikke er udarbejdet handleplaner for overgangen til voksenlivet. I seks sager er der udarbejdet en handleplan inden den unge er fyldt 17 ½ år.²⁵ I fem sager er der ingen handleplaner for voksenliv. I de resterende fire sager er der to sager, hvor der ikke er udarbejdet handleplan inden det fyldte 17½ år – i den ene udarbejdes der handleplan ca. 2 mdr. inden 18.år og i den anden udarbejdes handleplan efter det 18. år – begge forholder sig til de fastsatte emner for overgang til voksenliv. I de sidste to er der ingen handleplan for overgang til voksenliv, men der henvises til henholdsvis handleplan og opfølgningsskema i journalen. Af journal fremgår det, at der er stillingstagen til overgang til voksenliv i forhold til de fastsatte tre emner²⁶.

7.3 Udviklingsplaner og resultataftaler

I årene 2006 og 2007 blev der lavet resultataftaler med de forebyggende og rådgivende institutioner i Københavns Kommune. Baggrunden for de 1-årige resultataftaler var at få en bedre sammenhæng mellem den faglige og økonomiske styring på området.

²⁴Gennemgangen tager afsæt i 15 sager, hvor den unge er fyldt 17 ½.

²⁵ På nær to sager, hvor handleplan er udarbejdet fem måneder før det fyldte 17 ½ år og i tre sager foreligger der opfølgningsskema, hvor der bør være et handleplansskema.

²⁶ Datamaterialet beror på en vis usikkerhed, idet der i fire tilfælde ingen handleplan er og ej heller fremgår af journal om der er en plan for voksenliv. Det kan ikke udelukkes, at sagsbehandler har glemt at sende handleplan til os eller ikke har noteret overvejelser/planer for voksenliv i journal.

Mål vedr. resultataftaler: Resultataftalerne med alle forebyggende og rådgivende institutioner for 2007/2008 vil ligge klar pr. 1. juni 2007.

Vurdering af indsats: Alle resultataftaler med de forebyggende og rådgivende institutioner er godkendte og der har i juni 2008 været opfølgning på de resultatkrav institutionerne har sat sig, herunder status på deres dokumentation for målopfyldelse. I forbindelse med den nye Centerstruktur på institutionsområdet er man pt. i gang med at afklare, hvem der fremover skal have ansvaret for at samle op på resultataftalerne.

Dommervagtsprojektet er endvidere underkastet egentlig evaluering, der sætter rammerne for revisionen. Formålet med Dommervagtprojektet er at styrke den fælles sociale indsats i København over for unge under 18 år, som fremstilles i grundlovsforhør i Dommervagten. Formålet er at modvirke, at unge københavnere som har været fremstillet i Dommervagten, begår nye kriminalitet.

Årsrapporten for 2007/2008 viser, at elementerne i Dommervagtprojekter i stigende grad bliver en integreret del af sagsbehandlingens arbejde i forhold til de unge, som varetægtsfængsles, således at der etableres et længerevarende samarbejde på tværs af institutioner og forvaltninger, som – kombineret med andre kriminalitetsbegrænsende tiltag – fortsat har stor betydning for indsatsen vedr. unge københavnere som varetægtsfængsles. De unge sidder gennemsnitligt i varetægt i ca. 2 måneder, og ofte løslades de inden der er faldet dom i deres sag. Man havde en forestilling om, at de sociale myndigheders forstærkede indsats og større kvalitet i arbejdet, herunder bedre handleplaner, kunne have en positiv indvirkning på såvel efterforskningstiden som på domsudmålingen. Dette har vi dog endnu ikke kunnet få bekræftet.

7.4 Sagsbehandlingsprocedure for unge anbragte 16-årige og opefter

Sagsbehandlingsproceduren og de nødvendige samarbejdsaftaler, som skal understøtte proceduren vil ligge klar den 1. august 2007. Disse sagsbehandlingsprocedurer er ikke blevet udformet. Det ligger dog i denne evalueringens anbefalinger, at sådanne skal udformes i 2009.